

प्रहोर्द्धञ्च कथयोरन्तरं ततः । इति प्रदेशा गदिता
गजानां गात्रमोचराः । कण्ठस्थानर्मणिः पूर्वं मोवापर्व
समानयः । उरोमणिः समान्नातस्ततः स्यादुरसः स्थितिः ।
याऽधोभा पार्श्वगा तत्र गात्रसन्निवसमान्निता । आवर्त्तमणि
रप्यत्र विक्षो भास्वरङ्गतः । ततः सन्निवरस्तु स्यात्तस्याधः
स्तनयोः पुरः । सात्वयोरन्तरं चापि चतुरक्षान्तरं भवेत् ।
अधःस्तनौ च स्तनयोरन्तरे चाथ चुचुके । स्तनान्नौ स्तन-
कूर्चौ च क्षोरिकौ चापि कूर्चके । चतुरक्षान्तरालं च भवे
चुचुकयोरधः । स्तनयोरप्यधस्ताच्च पुरस्तात् स्तनयो-
र्भवेत् । हृदयं चास्य पार्श्वस्थावायामौ च बहिस्तयोः ।
स्यातामायामकाण्डौ च तदधोविवशौ ततः । ततः क्रोडं
पदाधस्तात् पञ्चाङ्गाधामकाण्डयोः । रन्ध्रे चापरवस्तिश्च
स्तनयोरप्यनन्तरम् । अठरे नाभिरित्येते प्रदेशाः किल व-
क्ष्यः । अपराङ्गिपरः शेषोरेतः स्यावाधिविः स्मृतः । ततो-
ऽण्डकोपसन्निः स्यात् कोपसन्निश्च शेषतः । क्रमान्-
मेहनमत्र स्यात् मेदर्सज्ञो भवेदपि । आनिर्गमात्तथा तस्य
बाहुपार्श्वगतौ मतौ । अपतस्तत्र ककुदं तस्याम्नी पा-
र्श्वयोरपि । मेहनस्य पुरःस्रोतो बङ्गणौ कोपपार्श्वगौ ।
अपरान्नयिणी शुक्रे तथा बङ्गणमध्यगे । इत्यण्डकोप-
भागाः स्युः क्रमादासनमुच्यते । तदन्त्यासनञ्चोर्ध्वं वक्र-
वंशस्य पृष्ठतः । भवेदपरवंशश्च ततोऽन्यङ्गाध आसनम् ।
पश्चिमासनमप्यस्य पृष्ठतः परगस्य च । अत आस्तिप्र-
देशश्च ततो वंशश्च बालधिः । (आस्तिरासनम्) । आ-
न्येत्समिधानाश्च भागाः पञ्चान्निपादिनः । स्यातां च
तत्पलाधस्तात् पल्लसन्वी तथा ततः । स्याताञ्च पल्लपार्श्वे
व गर्भकाश्च क्रमादपि । पलाधोनन्तरौ चानुकुक्षौ पल्लसमा-
स्तौ । निष्काभौ मध्यगौ तत्र शङ्खू चैवोर्ध्वमध्यतः ।
कक्षाभोगौ काकपक्षौ शङ्खुच्छायाकरो ततः । उत्कटौ कु-
क्षिपञ्चाञ्च त्रस्थिपार्श्वगतौ च । कालकोत्कटदेशानां पा-
लवंशश्च पार्श्वयोः । कालके पिण्डके चाधो विद्याञ्चापर-
योः स्थिते । उत्कटपिण्डका त्रस्थिस्थानमेवालम्बनम् ।
जघनं पश्चतोऽस्माच्च एवं कालवका दृष्ट । भवेत् पायुश्च पा-
योस्तु गुदमध्यन्तरं तथा । बहिर्गुदस्य वर्त्म स्यात् गुदान्तः
कन्दरं विदुः । विलपायुन्तरे कक्षौ तथा पिण्डकयोरपि ।
अधस्तादनन्तरे किंविन्यन्तरे तस्य संस्थितिः । पिण्डका-
वय मण्डूक्यावधौ पिण्डकान्तरे । अथयवप्रमाणभेदा-
स्तर्तव । “पिण्डकारत्तिकामाना पुष्करौपि भवेत्तथा ।
कर्णमभिर्भवेच्चापि तच्चारत्तिप्रमाणतः । कर्णापवर्तौ

पाल्यौ च स्यातां हस्तसमुच्छ्रितौ । कर्णाभौ च तथा
विद्याद्विस्तारे हादशाङ्गुले । कर्णाच्चापि हस्तौ हावायाम
परिणाहृतः । कर्णवर्त्तिं विद्वि कर्णप्रमाणेन च रत्तिकाम् ।
शिर आसनमुद्दिष्टं मानेन त्रिकहस्तकम् । शिरसस्तु प्र-
माणेन स्यात् षडङ्गुलमासनात् । आसनेन समं शीर्षं क-
ल्याणकरमित्यपि । यस्यासनं च नीचेन शिरसः स्यात् षड-
ङ्गुलम् । अवाप्यो नाम स प्रोक्तो गजोनिन्दितलक्ष्यः ।
शिरौ यस्य भवेदुच्चमासनाद् हादशाङ्गुलम् । सोऽभ्युद-
यामिधानेन लक्षणादासनं भवेत् । आसनं बङ्गणोद्देशाद्
प्राहश्च पल्लभागतः । मञ्चसमानफलक उत्कटोऽवोस्थितो-
ऽपि च । अष्टोत्थेवं समाख्यातं लक्षणादासनं भवेत् । ह-
स्तद्वयप्रमाणेन पेषकात् पश्चिमासनम् । हादशाङ्गुलनिम्नं
स्यादासनात् पश्चिमासनम् । साई हस्तत्रयं चाधः प्रमाण-
मपि बालधेः । सप्ताङ्गुलप्रमाणेन पायुश्च परिमण्डलः ।
अरत्तिपरिमाणेन विदुस्तद्वद्गुणान्तरम् । अरत्तितोऽधिकं
यस्य विस्तारेण स्तनान्तरम् । तिर्य्य सोमचयं गात्रमरिभ्यः
शोकदोगजः । अरत्तिवयमानेन नाभिदेशस्तनान्तरम् ।
नाभिश्च मूलकोपश्च गुदारत्रार्द्धमानतः । अण्डकोपश्च ह-
स्ताई प्रमाणेन समन्वितः । इह चारत्ती तथार्द्धं च कोष-
मार्तं भवेदपि । सोऽर्द्धहस्तद्वयायामोहस्तानाहयुतोमतः ।
प्रोहै तु परिणाहः स्यादरत्तिद्वितय तथा । हस्तयोश्चार्द्धं
मार्तं स्यात् चतुर्भागेण संयुतम् । तलस्य पार्श्वतः प्रोहाव-
रत्तिप्रमितौ मतौ । चतुर्भागयुतारत्तिर्भवेत्तत्तलोपरि ।
अष्टाङ्गुलप्रमाणेन स्यातां ततः पुरोन्खौ । सप्ताङ्गुलचाप-
नखः पार्श्वे पञ्चाङ्गुलानखाः । चतुर्विंशत्यङ्गुलञ्च भवेद्वाता-
परे तथा । अपराभ्यां भवेदुपन्यिररत्यङ्गेन मानतः । अर-
त्तिश्च तलायामोभवेच्च करयोरपि । सप्ताङ्गुलास्तु वैशेषाः
पाल्योः पार्श्वनखास्तथा । पञ्चाङ्गुलास्त्राङ्गुलाश्च नव-
चापि नखा मताः । इत्यङ्गमानं नागस्य दिङ्मात्रमिह-
दर्शितम् । समाङ्गा अपि साताङ्गा दृश्यन्ते दुःखदाः
कचित् । दृश्यन्ते विषमाङ्गाश्च क्वचित् कल्याणदायिनः ।
तस्यात् प्रमाणं केपाष्टदप्रमाणतया मतम् । प्रमाणं कत-
साचार्यैः सर्वैर्लक्षणवेदिभिः । अथाङ्गसङ्गमात्तावत् मात-
ङ्गानां गुणागुणाः । भूयोऽन्यगुणदोपाभ्यां प्रसङ्गात्
कथिताः पुनः । उपरिक्रमतो वृद्धो नातिस्तोऽभ्युदस्थि-
तिः । हस्तमिधमाच्छरोमा च लोहिताङ्गुलिपुष्करः । स-
र्वव्यक्तप्रमाणश्च गजः कल्याणकारकः । भाग्यप्रदो बाल-
हस्तसथायततनूरुहः । अर्धदो हीनविन्दुश्च गजो दुःख-